N°. 394.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

DONDERDAG 31 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De Maatschappij van Weldadigheid.

IV.

Het algemeen gevoelen heeft zich meermalen omtrent deze instelling uitgelaten; van haren invloed op het pauperisme, zoomin als van haren geldelijken toestand, zag men immer bevredigende uitkomsten. Wij achten het onnoodig, daaromtrent in bijzonderheden te treden: het verslag der beraadslagingen geeft ons genoegzame stof, om op dat beperkt veld een en ander feitelijk bewijs aan te wijzen tot staving van dat gevoelen. Uit het verslag der Commissie, benoemd door de permanente Commissie der Maatschappij, om den toestand der Koloniën op te nemen, ontleenen wij de volgende verklaring: „De stand van zaken doet duidelijk zien, dat „de conversie alleen niet als een genoegzaam afdoend „middel kan beschouwd worden, dat er alzoo tot meer „krachtige middelen moet overgegaan, *ja van wege het „Gouvernement al het mogelijke moet aangewend worden*, „wil men eene instelling zoo als deze, waarvan het „nut en de noodzakelijkheid zoo algemeen bekend zijn, „in stand houden.„ Welke waarde na deze uitdrukkelijke verklaring moet gehecht worden aan het gezegde van den heer VAN GOLTSTEIN, lid der Commissie van toevoorzigt, „dat de koloniale instellingen zich in een „voldoenden toestand bevonden, en dat de finantiële „gesteldheid naar behooren was geregeld; — op die „hoogte geloof ik, dat de Maatschappij op dit oogenblik „gekomen is, *althans het blijkt uit het laatst overgelegd „verslag*, dat zij zich in staat bevindt, om in gewone „omstandigheden door de inkomsten in de uitgaven te „voorzien, en wanneer eenmaal die vlottende schuld „zal kunnen worden opgeruimd, dan kan men zeggen, „dat de Maatschappij op een vasten bodem staat;„ — de beoordeeling van de waardij dier gezegden is niet moeijelijk, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat de vlottende schuld vermoedelijk het bedrag van twee tonnen gouds te boven gaat. En als men daarbij voegt het gezegde van den heer MACKAIJ: „Wanneer men „de Maatschappij wil overnemen en aanraakt, dan rijzen „de stekelharen van schulden omhoog en men bedenkt „zich nog eens nader„; dan kan er over den ongunstigen toestand wel geen twijfel meer overblijven; te meer wanneer men bovendien van gestadige teleurstellingen, misgewassen enz. hoort gewagen. De heer STORM VAN 's GRAVESANDE zeide te regt: „Het is, dunkt mij, klaar, „dat die toestand niet spoedig verbeteren zal, indien „het telkens blijkt, dat wij gereed staan om maar bij „te passen, wanneer de Maatschappij met haar geld „niet kan rondkomen.„

Misrekeningen, misgewassen, teleurstellingen, zegt men, hebben dien ongunstigen toestand doen geboren worden. De heer MACKAIJ zeide: „Er is gevraagd, of „men aanvankelijk geene misrekening had gemaakt? „Ja. Bestaan die nog niet? Ja. Maar, welk administrateur, „welk landbouwer heeft niet zijne eigenaardige misre„keningen? Doch ik wil verder gaan; ik wil gelooven, „dat de generaal VAN DEN BOSCH misrekeningen heeft „gemaakt door zijne groote voorliefde voor de oplossing „van zijn problema der oprigting van landbouwende „koloniën; het is zelfs eenmaal in deze Vergadering „door een uiterst onpartijdigen erkend; maar behalve „dat misrekeningen bij groote ondernemingen zeer „dikwijls plaats hebben, zoo behooren zij nu tot de „geconstateerde feiten. Zij staan in het licht en daarop „komt het hier op het oogenblik aan.„ Maar aangenomen, dat „het ligchaam der Maatschappij te omvattend is, om telkens van stelsel te veranderen, of gedurig proeven te nemen;„ dat men „bij een ligchaam als de Maatschappij van Weldadigheid, waar „bijv. 500 bunders rogge, 300 bunders groenland, „[illegible] bunders ander koren en 300 bunders brem „bewerkt worden, niet jaarlijks een ander stelsel van „landbouw kan aannemen„; is dan het lot van particuliere landbouw-ondernemingen, meestal aangevangen onder oneindig minder gunstige omstandigheden dan de Maatschappij van Weldadigheid, verstoken van al die ondersteuningen, die haar ten deele viel, ook van gelijken uitslag geweest? Die misrekeningen, die teleurstellingen, die misgewassen waren dan toch ook van tijdelijken aard, en zijn immers niet ten allen tijde de buitengewone rampen door buitengewone middelen gedekt. Werden niet aanzienlijke schulden kwijtgescholden, om de gevolgen van misrekeningen en teleurstellingen uit te wisschen?

Maar de verdedigers der Maatschappij zelven leveren ons de bewijzen van een verkeerd beheer. De heer STORM VAN 's GRAVESANDE haalt aan de bemerking van twee inspecteurs, die de *dubbele* administratie, welke gevoerd wordt, als zulk eene omslagtige zaak beschouwen, dat zij noodwendig meerdere uitgaven moet veroorzaken dan eigenlijk noodig zijn. Niets ligt ons meer in den weg van een beheer ter kwader trouw, dan omslagtigheid. De heer TER BRUGGHEN HUGENHOLTZ deelt mede, dat er een personeel bestaat van 461 ambtenaren, die *te slecht* bezoldigd worden, „zoodat zij „van hunne bezoldiging, naar zijn inzien, zelfs niet „kunnen leven, daar een directeur bijv. *f* 1000, een „enkel ambtenaar *f* 1300 trekt, en er ondergeschikte „ambtenaren zijn, die slechts *f* 400 of *f* 500 trekken, „zoodat deze gewis met de hunnen, naar zijn oordeel, „niet behoorlijk van hun tractement kunnen leven, en „hem doet onderstellen, *dat er van de opbrengst der „kolonie, op welke wijze dan ook, een en ander voor „die gezinnen afvalt.*„ Zietdaar een feit, dat, werkelijk plaats vindende, almede het vermoeden doet geboren worden van een verkeerd beheer. De heer MACKAIJ erkent: „De beambten worden gansch niet ruim betaald; „quaestie van pensioen is er niet„; maar beweert: „Ik „ben twaalf malen in de kolonie geweest, en heb niet „uit 2, maar uit 4 oogen gezien; *ik heb alles naauw„keurig onderzocht, maar nooit bevonden, dat er iets „extra afviel.* EN HET IS BIJNA NIET MOGELIJK.„ Deze uitdrukking getuigt juist van de overdrijving, waarmede de zaken worden beoordeeld. Letten wij slechts op de gronden, waarop het oordeel rust. „Er zijn schikkingen „met de boeren, die melk afleveren. De koe wordt „getaxeerd op zeker aantal ponden zuivel, en wanneer „de boer meer verkrijgt, dan wordt hem die uitbetaald, „en hij kan door goede behandeling, door minder „gebruik van zuivel in zijn eigen gezin, meer zuivel „bekomen. Dit is zijn voordeel; maar ook wanneer de „koe de taks niet afwerpt, moet hij bijpassen, en er „zijn boeren, die tot *f* 80 hebben bijgepast.„ Misschien, omdat de bijpassing hun een voordeel van *f* 200 bezorgd had. Immers, wij ontleenen aan dergelijke bewijzen een nieuwen grond voor ons vermoeden, omdat zulk eene soort van contrôle op zich zelf niets beteekent, maar een schijn van voorbeeldelooze naauwkeurigheid met zich voerende, juist uitnemend geschikt is, om elk vermoeden van oneerlijkheid af te weren. Wij herinneren ons feiten van gelijken aard, waarbij een contrôle op het broodbakken bestond, hetgeen, wat de afwisseling der verhouding van soort en gewigt van granen tot de hoeveelheid ponden broods betreft, gelijk gesteld kan worden met de afwisseling in hoeveelheid en inhoud van melk bij het eene of het andere melkgevend dier. De uitkomst van een *nieuw* toezigt was, dat een voordeel van p. m. *f* 1500 verkregen werd, waar vroeger een te kort van *f* 200 en *f* 300 bestond. Wij drukken juist te meer op die omslagtige boekhouding met gefingeerde posten, waarvan de heer MACKAIJ gewaagt, omdat niet zelden de *ware uitkomst* bij zulke administratiën *geregeld wordt* naar het boek; terwijl in den regel bij bijzondere boekhoudingen het boek de verschillen opneemt, die door afwijkingen van de vooraf gemaakte berekeningen zijn ontstaan. Nu is de eenvoudige vraag: of de *geringe* bezoldiging van den ambtenaar niet uit die verschillen wordt aangevuld? Een van beiden is waar; als de bezoldiging ongenoegzaam is voor behoorlijk onderhoud, kan de behoeftige toestand niet verborgen blijven, maar zal alras het gebrek zich in zijne onvermijdelijke, betreurenswaardige gevolgen openbaren, of zoo daarvan niets blijkt, moeten andere inkomsten daarvan de oorzaak zijn.

„Dat is onmogelijk,„ zegt de gecommitteerde van wege het Rijk met het toezigt op het beheer belast. Zoo wij meer in bijzonderheden, dan de snoevende verklaring van den gecommitteerde ons uit de beraadslagingen deed vernemen, bekend worden gemaakt met de wijze, waarop dat toezigt wordt uitgeoefend, zijn wij op den weg, om daarvan eene vaste overtuiging te verkrijgen. Wij weten: er bestaat eene permanente commissie, met het algemeen beheer belast, „die de zaken gelde„loos, niet zorgeloos waarneemt,„ en die te 's Gravenhage is gevestigd, „omdat de betrekkingen met de de„partementen van Binnenlandsche Zaken en van Oor„log zulks dienstig maken. Daar is het middenpunt, „het centrum van al die verschillende belangen.„ Er bestaat bovendien eene Commissie van toevoorzigt, uit de aanzienlijken des Lands gekozen, die door eene commissie van onafhankelijke personen uit haar midden, zoo als de heer VAN GOLTSTEIN, die daarvan medelid is, ons mededeelt, „welke zich verzekert, dat de kolo„niale inrigting zich in een voldoenden toestand be„vindt en dat de finantiële inrigting behoorlijk is ge„regeld.„ Maar als wij die Commissiën eens van hare vormen ontdeden, zou dan niet *het beheer* uitsluitend gevoerd worden door de ambtenaren in de koloniën, de contrôle of liever verificatie door een ambtenaar in den Haag en zou van het toezigt der Commissie wel iets anders overblijven dan eene *feestelijke* ontvangst bij een plegtig vooraf aangekondigde komst, eene wachtparade van de beambten en eene wandeling à pas de route door de zalen der gestichten en de lanen en paden van de bezaaide velden, opgeluisterd door het gezang der koloniale jeugd en de vleijende aanspraken van hoofdambtenaren? Waarlijk, er is in de Maatschappij van Weldadigheid, wat het toezigt betreft, te veel poëzij, na het platte proza, dat eene eenvoudige maar doeltreffende inspectie van het innerlijk beheer buiten tegenspraak eischt. Men laat de verificatie der drooge cijfers voor den ambtenaar te 's Hage over; terwijl misschien de natte cijfers van één dag, in loco geverifieerd, welligt tot andere uitkomsten leiden zouden.

Men is er in ons Land aan gewoon, dat zulk een toezigt hoogst oppervlakkig moet zijn, om den schijn van onbescheidenheid te ontgaan. Als eene minderheid oordeelt iets dieper te moeten tasten, is eene groote meerderheid gereed dien toeleg bij stemming te verhinderen. In dien geest worden Commissiën benoemd en met eene taak belast. En als er een lid is, dat bijv. zegt: „dat men de Maatschappij in staat van faillisse„ment moest verklaren, en dat zij moest overgaan tot ver„effening van haar schulden,„ dan maakt de meerderheid „geen bezwaar om de rekening en verantwoording „van het hoofdbestuur voor voldoende te verklaren.„ Datzelfde verkeerde beginsel heerscht in de meeste openbare instellingen, waarvan het beheer aan een onbezoldigd personeel is toevertrouwd, welks zorg zich slechts zoover uitstrekt, als de aan andere, lucrative betrekkingen ontwoekerde tijd veroorlooft en dat eene minder getrouwe en ijverige waarneming van de opgedragen betrekking in den regel verschoonbaar acht met de reden. „Ik heb geen tijd.„ Eene instelling van gewigt en omvang als de Maatschappij van Weldadigheid vordert een aanhoudend, dagelijksch, naauwgezet, verantwoordelijk toezigt. Zulk een toezigt is alleen verkrijgbaar met een goed bezoldigd personeel, waarvan, met grond, ijver en trouw kan worden geëischt. Op grond van die overwegingen spreken wij onverholen het gevoelen uit, dat de Maatschappij, in het belang der schuldeischers zoo wel als in dat van den Staat, onder Rijks beheer overga.

Hierachter vindt men den voornamen inhoud opgegeven van het Verslag der Eerste Kamer over het Indisch Regerings-reglement. Schraler stuk zal wel de laatste jaren over eene wet, zoo hoogst gewigtig

waarvan wij spreken, wel niet het licht gezien hebben. Er was een tijd, dat de Eerste Kamer met de Tweede scheen te wedijveren, in het leveren van goed bewerkte en van naauwkeurig onderzoek getuigende Verslagen. Sedert evenwel de Tweede Kamer daarin zeer is achteruitgegaan, heeft ook de Eerste dat voorbeeld gevolgd. Uit alles blijkt wel, dat de Eerste Kamer zich minder als een zelfstandig ligchaam, dan wel als een weêrklank van de Tweede Kamer beschouwt; want alleen dàn is het verklaarbaar, hoe zij, te midden der April-beweging staande gebleven, aan zoo menigen maatregel, alleen aan die beweging de geboorte verschuldigd, en die met de antecedenten der Kamer lijnregt in strijd was, hare goedkeuring heeft kunnen hechten.

Buiten hetgeen wij hierachter mededeelen, bevat het Verslag der Eerste Kamer bijna niets, dat de bijzondere vermelding verdient. De Commissie van Rapporteurs merkt zelve op, dat slechts »op *enkele* artikelen van »het ontwerp eenige vragen en aanmerkingen zijn medegedeeld«; en, alsof men ze daartoe had uitgekozen, die artikelen zijn bijkans allen de minst gewigtige van het Reglement. Die vragen en aanmerkingen, naar aanleiding van die artikelen gemaakt, leveren dan ook niets belangrijks op. Men zal zich van de hoogte, waarop de Eerste Kamer zich plaatste om een onderzoek in te stellen over de talrijke levensbeginselen, die in 't Reglement beslist worden, rekenschap kunnen geven, wanneer men nagaat dat van de 132 artikelen, waaruit het wetsontwerp bestaat, slechts 10 aanleiding tot beschouwing hebben gegeven, en dat onder de voornaamste vragen, waartoe de inhoud van het Reglement scheen aan te sporen, behooren de vragen: of de luitenant-gouverneur-generaal in den raad van Indië mag zitting nemen, ook wanneer het voorzitterschap hem door den Gouvern.-generaal niet is opgedragen, — en of onder de *Indische Vorsten* ook behooren »de beheerschers van China, Japan en Siam!!!«

Men ontvangt een pijnlijken indruk, wanneer men aldus ziet, hoe de Eerste Kamer blijkbaar moeite heeft gedaan, om vier bladzijden vol te maken over eene wet, waarvan ieder artikel bijkans een groot beginsel bevat, waarvan de werking over de toekomst der koloniën en over die van het Moederland beslissen kan. Wij zullen er dan ook niets anders van zeggen, dan dat de Eerste Kamer ons toeschijnt, een zonderlinge »waarborg tegen overijling« te zijn, wanneer zij op die wijze begrijpt, aan het doel harer instelling te beantwoorden.

Er zijn twee punten in het Verslag ter sprake gebragt, waarop wij, ten slotte, de aandacht onzer lezers vestigen.

Aan sommige leden waren de bepalingen betreffende de drukpers nog te liberaal. Het is duidelijk van welke zijde dat bezwaar zal zijn voortgekomen. »Zij betreurden »*de losbandigheid* der drukpers in Nederland, en vreesden, dat eene onbeperkte verspreiding van al wat hier »te lande gedrukt wordt, in Indië *nog zoo veel erger* »*gevolgen* zal te weeg brengen.« De beschuldiging, hier tegen de drukpers in Nederland ingebragt, achten wij, zachtst uitgedrukt, zeer ligtvaardig, en gaarne wachten wij in de openbare discussie eenig nader betoog daarvan af. Het zal der geheele Nederlandsche drukpers aangenaam zijn te vernemen, op welke gronden deze insinuatie rust, welke, indien ze geen grond heeft, als eene »onwaardige insinuatie« behoort gequalificeerd te worden, ook al komt ze voort uit den mond van sommige leden der Eerste Kamer. De drukpers in Nederland heeft zich steeds, zelfs in de meest bewogen tijden, harer waardig en als voorbeeld voor andere Natiën gedragen, en de zoo hoogst zeldzame uitzonderingen op die algemeene gedragslijn, in het verloop van eene reeks van jaren, kunnen in geen geval eene beschuldiging regtvaardigen zoo algemeen, als hier voorop wordt gesteld. Alvorens te vreezen *voor de veel ergere gevolgen* dier »losbandigheid« in Nederlandsch Indië, behoorde men aan te toonen, welke »erge gevolgen« zij dan ooit in Nederland zelf heeft te weeg gebragt. Wij herhalen het: het zal ons aangenaam zijn, dat bijv. de heer VAN DAM VAN ISSELT, meermalen aan uitvallen tegen de drukpers niet vreemd, nadat hij aan haar zijne reputatie en zijne positie had te danken, de beschuldiging door eenig voorbeeld staafde. Waarschijnlijk zal het dan blijken, dat men bestrijding van de »tegenovergestelde rigting,« verdediging van de waarheid, bevordering van hervorming en verbetering met »losbandigheid« heeft gelieven gelijk te stellen.

Het tweede punt betreft het nieuwe art. 122, waardoor tot het stelsel der concordaten met den Pauselijken Stoel wordt achteruit gegaan, en, van wege de bijzondere positie der verschillende kerkgenootschappen in Indië, het Hervormde Kerkgenootschap in veel afhankelijker toestand geplaatst zal worden dan het Roomsch Catholijke. Wij hebben, met genoegen, gezien, dat men in ééne afdeeling der Kamer zich eenparig over dat art. bezwaard heeft gevoeld. Alsnog gelooven wij te regt: de vrijheid van godsdienst, bij onze grondwet erkend, laat zich moeijelijk met een concordaten-stelsel vereenigen, terwijl de »*gelijkheid* van alle gezindten« niet gedoogt, dat de eene afhankelijker zij dan de andere. De Minister van Koloniën heeft art. 122 trachten te verdedigen op eene wijs, die ons toeschijnt juist aan te toonen, dat dit artikel onaannemelijk is.

De Regering verklaart, dat »het volstrekt niet in hare *bedoelingen* ligt«, om tot het concordaten-stelsel terug te keeren. Wij gelooven dit gaarne, en daarom hebben we steeds beweerd, dat art. 122 door de Tweede Kamer is aangenomen, zonder dat *deze* wist *wat* ze aannam. Nu is de vraag niet meer, wat in de *bedoelingen* ligt van de Regering, maar wel wat *in de wet staat*. En dan lezen wij: »In de bestaande inrigting »en het bestuur der Christelijke kerkgenootschappen »wordt geene verandering gebragt *dan met wederzijdsch* »*goedvinden* van den Koning en het bestuur van het »betrokken kerkgenootschap.« Wederzijdsch goedvinden is: *een concordaat*, wat de Regering ook anders bedoeld hebbe; en de kerkgenootschappen zullen, en te regt, zich steeds op de letter der wet beroepen. Al wat de Minister verder zegt, bewijst slechts te meer onze meening, dat de Tweede Kamer evenmin als de Minister de verre strekking van het geïmproviseerde art. 122 bevroedde. Al had de Regering niet een, maar twintigmalen »duidelijk verklaard, dat zij zich niet wenscht te men»gen in de inwendige inrigting van de kerk en dat zij »in haar toezigt niet verder wil gaan dan met hare plig»ten overeenkomt«: het zou niets anders bewijzen, dan dat art. 122 in vierkanten strijd is met die »duidelijke verklaring«, en dat het herstel van het concordaten-stelsel er des te opmerkelijker om is. Hoe overigens de Minister van Koloniën art. 122 kan regtvaardigen door art. 1 van de wet op de kerkgenootschappen, is ons ten eenemale onverklaarbaar; want wel verre dat beide »*van hetzelfde denkbeeld*« zouden uitgaan, staan ze lijnregt tegen elkander over. Art. 1 van de wet op de kerkgenootschappen sluit elk overleg, elk »wederzijdsch goedvinden« ten eenemale uit; het gebiedt slechts »*mededeeling*« van de kerkelijke organisatiën, en alleen goedkeuring van die bepalingen, welke de medewerking van het Staatsgezag behoeven. Art. 122 daarentegen gaat van een ander beginsel uit: van het beginsel van *overleg* en *wederzijdsch goedvinden*.

Wij zullen niet herhalen wat reeds vroeger door ons werd aangevoerd, om te bewijzen, dat het Hervormde kerkgenootschap nu geheel afhankelijk en het Roomsch Catholijke geheel vrij zal zijn. De Minister van Koloniën bepaalt zich tot »bloote ontkenning« zonder meer: wij verwijzen naar ons betoog (No. 379), waarop onze meening, gegrond op den aard en de instelling der besturen van de respective kerkgenootschappen, op onwederlegbare wijs is gestaafd.

Deze zelfde Eerste Kamer heeft vroeger slechts ter naauwernood eene wet aangenomen, waarin kennelijk eene schrijffout was ingeslopen, en dan nog onder de voorwaarde, dat eene nadere voordragt die fout zou herstellen; wij zijn, met dit antecedent voor oogen, benieuwd, wat zij ten aanzien van het gewigtige art. 122 zal beslissen, dat, blijkens de verdediging zelve van den Minister, bij verrassing in het Reglement is gekomen, en in strijd is met de »*bedoelingen*« der Regering, met de grondwettige gelijkheid van alle gezindten voor de wet, met art. 1 van de wet op de kerkgenootschappen, en ons tot het concordaten-stelsel terugvoert.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Wij zijn genoodzaakt heden slechts een algemeen overzigt van de voornaamste gebeurtenissen in, en berigten uit het buitenland te geven.

De telegraaf heeft over Marseille berigten uit Konstantinopel aangebragt, tot 20 dezer. Daarin wordt met geen enkel woord melding gemaakt van de expeditie naar de Krim. Het *Journal de Constantinople* deelt evenwel mede, dat Derwich-Pacha den 17den naar Bucharest is vertrokken, waar hij Prins Stirbey moet uitnoodigen, om de betrekking van Hospodar van Wallachije op nieuw te aanvaarden. Later zal eene dergelijke uitnoodiging aan Prins Ghika, hospodar van Moldavie, worden gerigt.

Datzelfde blad bevestigt de nederlaag, die de Turken onder Selim-Pacha den 29 Julij hebben geleden. Ten gevolge van dien slag hebben de Russen de stad Bayazid bezet en is Selim afgezet. Den 7den dezer had een groote veldslag plaats onder de muren van Kars. De Turken, die het versterkte kamp van Zourouck-Déré hadden aangevallen, braken den regtervleugel der Russen door, maar dezen lieten al hunne kavallerie oprukken en dwongen de Ottomanische infanterie tot wijken, die echter in goede orde terugtrok. Hassan-Pacha werd gedood, Mustapha-Pacha gewond en aan de andere zijde werden drie Russische generaals buiten gevecht gesteld. Het gezamenlijk verlies der beide legers bedraagt 5000 man. Generaal Andronikoff en Mustapha-Pacha zijn tegenover elkander blijven staan.

De Grieksche Patriarch heeft eene circulaire openbaar gemaakt, waarbij hij zijne geloofsgenooten tot welwillendheid tegenover hunne bondgenooten aanmaant.

De Fransche *Moniteur* deelt van den 13 dezer uit Varna mede, dat de epidemie belangrijk vermindert; er zijn nog wel eenige gevallen, maar zij zijn zeldzaam en spoedig genezen.

Men heeft thans eenige meerdere bijzonderheden vernomen omtrent den brand, die te Varna is uitgebarsten, hoezeer men sedert den 12den van daar geene berigten heeft ontvangen. De brand is ontstaan in het huis van een verkooper van sterke dranken, die bij ongeluk eene lamp bij een ton alcohol zou hebben gebragt, waardoor in een oogenblik het huis in den brand stond. Anderen daarentegen willen, dat die man een Griek was en dat e... rijke arrestatien hebben plaats gehad, daar er een... menzwering onder de Grieken bestond om de exp... naar de Krim te beletten. De schade wordt op 10 mil... francs berekend, die grootendeels nederkomt op de... sonen, die het leger gevolgd zijn. De expeditie-legers... ben slechts eenige magazijnen met levensmiddelen voor 10 of 12 tal dagen verloren. De kruidmagazijnen h... het grootste gevaar en slechts door wonderen van insp... ning en volharding en het plotseling daaijen van den... werden de vlammen belet een 100,000 tal ponden... te doen ontvlammen, waardoor Varna vernield en de... peditie welligt belet ware geworden.

Verscheidene Fransche bladen wijzen op eene dagor... die den 13 dezer aan het garnizoen van Odessa is... gelezen en waarschijnlijk ook aan alle korpsen van... Russische leger en die met deze woorden aanvangt: ... de Czar heeft in zijne hooge wijsheid aan de troepen... in Moldavie en Wallachije waren binnen getrokken, ... gegeven zich naar deze provincien terug te trekken... zich naar de zijde te wenden, waar het gevaar het gro... is. Ten einde de vorstendommen te beschermen tegen... inval der Turken, *heeft de oude bondgenoot van den...* *zich verbonden ze intusschen te bezetten.* Hier... een nieuwen vijand te bestrijden hebben, die de... dige bedoeling voedt, om ons in ons eigen land... vallen.»

Uit de Oostzee zijn geenerlei berigten aangekom... tusschen is bij Keizerlijk decreet in den *Moniteur*... gedeeld, dat de divisie-generaal Baraguay d'Hilliers... bevelhebber van het expeditie-leger in de Oostzee... waardigheid van maarschalk van Frankrijk is ver...

Keizer Napoleon is den 28sten des avonds... teruggekeerd; morgen vertrekt hij naar het k... Boulogne. Men weet thans zeer stellig, dat de Kei... dag of Maandag te Calais een bezoek van Koning... van Belgie zal ontvangen. Men zegt ook, dat prins... de gemaal van Koningin Victoria in den loop van... gende week, maar na het vertrek van Koning... daar zal komen; hij zal waarschijnlijk de vers... kampen in het Noorden bezoeken. Die kampen... ver gevorderd; die van Honvault en Wimereux... tooid en dat van Equihen zal dit binnen weinige d...

Uit Spanje wordt door den Franschen *Moniteur*... gedeeld, dat de stad San-Sebastian op nieuw de... van Guipuzcoa wordt, ten nadeele van Tolosa. D... van Binnenlandsche Zaken heeft geweigerd gehoor... aan het verzoek van de democratische klub... tot afzetting van den Gouverneur Sagasti. Men... de voornaamste handelaren te Madrid, die v... tegenwoordige crisis lijden, bijeen zullen komen... ondersteuning aan het Gouvernement aan te... het belang van rust en orde.

De telegraaf deelt mede, dat de generaal O'D... 28 heeft besloten tot de opheffing van het eskadron... van de Koningin en eene nieuwe organisatie van... hellebardiers heeft daargesteld. Een belangrijk fei... dat de burgerwacht te Madrid de verspreiding... ultra-democratische blad heeft belet, dat het org... de klub van de *Unie*

Uit Stockholm wordt gemeld, dat het Zweedsche... vernement aan de Stendenvergadering een wet... heeft aangeboden, strekkende om aan den kroon... aan een der prinsen van het koninklijk huis de... de prerogatieven van de kroon op te dragen, ... Koning door ziekte, afwezigheid of door een... reden belet mogt worden, om die uit te oefenen... de thans bestaande wet berust het Koninklijk ge... geval bij eene commissie van acht leden, die, ... bepalingen van de voorgestelde wet, niet meer... zou worden dan ingeval de Koning geene mann... genamen had. Eene niet minder belangrijke tijd... het Zweedsche Gouvernement het zegelregt op... bladen en tijdschriften in dat rijk met de helft... minderd.

De *Canada* heeft berigten uit New-York van d... en uit Boston van den 16den aangebragt... *Journal of Commerce* meent, dat de wapenen... lading van den *Grapeshot* uitmaken, voor reken... Santa Anna waren. Den 15den zijn de actiehouders... Haarlemmermeer spoorweg bijeengekomen en hebben... dat het deficit, ontstaan door de ontvreemdingen... heer Schuijler, slechts 20000 dollars bedraagt... pagnie heeft besloten, dat verlies te dragen en... nieuw comité van directeuren benoemd.

De brieven van Mexiko van 20 Julij melden het... van Litacuro door de insurgenten. De stad T... heeft zich vóór hen verklaard. Een decreet van S... beveelt de uitzetting van alle vreemdelingen, ... staatkunde afkeuren.

Men schrijft uit Havana, dat eene nieuwe la... in de nabijheid van Bahia Horida aan wal is... grootste gedeelte is gevat op aanvraag van den... Consul.

Men heeft berigten uit Bombay tot 20 Julij; ... van weinig belang. De oorlog met de Birmanen... voor goed geëindigd te zijn. Het schip *Nugent*... staf en 300 man van het 25ste regement infan... boord, is verloren geraakt, en men vreest, da... de rotsen van Andaman schipbreuk zal hebben...

De berigten uit Cabul, ten opzigte van de... kuiperijen in centraal-Azie, zijn geruststellend... looft algemeen in die streken, dat Rusland...

Turkije, en dat Perzie gereed is, om de Russen te ondersteunen. Men zegt, dat 20,000 Perzen te Meeroo gekampeerd zijn, ten einde de eischen van den Schah tegenover den Koning van Bokhara te ondersteunen, die reeds voorslagen aan het Hof van Teheran heeft gedaan. De Chef van Candahar en de Sultan van Cabul zijn gereed om hem na te volgen.

Het belangrijkste berigt uit Calcutta is, dat de verschijning van eene locomotief en een wagen op den Bengaalschen spoorweg diepen indruk op de bevolking heeft gemaakt.

Het 10de reg. huzaren zal eerst in September na Turkije vertrekken. Er is een biddag gehouden in geheel Britsch-Indie voor het geluk der Engelsche wapenen.

Het eenige berigt uit China is, dat eene versterking van 40,000 insurgenten uit Nanking den weg van Pekin heeft ingeslagen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG 30 AUGUSTUS.

In deze zitting zijn [illegible] aangenomen de ontwerpen [illegible] het verleenen der hoedanigheid van Nederlander aan P. J. Heijning en negen andere personen.

2o. De commissie voor de verzoekschriften heeft, bij monde van den heer van der Oudermeulen, verslag gedaan op een adres van papier-fabrijkanten te Waddinxveen, houdende bezwaren tegen het kleine regt van uitvoer op het touwwerk onder lompen, in het tarief voorkomende. — *Griffie.*

3°. Is beraadslaagd over het ontwerp, houdende goedkeuring eener ruiling tusschen het bestuur der Domeinen en de gemeente Middelburg. Na een korte discussie is dat ontwerp met algemeene stemmen *aangenomen.*

4°. Is, zonder discussie, maar na het geven van eene inlichting door den Min. van Fin., met algemeene stemmen *aangenomen* het ontwerp strekkende tot wijziging en verhooging van het IXe hoofdst. B. der begrooting van staatsuitgaven over het dienstjaar 1853.

5°. Zijn de beraadslagingen gehouden over het ontwerp van wet tot wijziging van het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer.

De heer VAN RIJCKEVORSEL stelt op den voorgrond, dat zoo als art. 1 van het oorspronkelijk ontwerp was ingerigt, het ontwerp onaannemelijk was, als strijdig met den geest onzer scheepvaartwetgeving van 1850, strijdig met eene goede staatkunde en aandruisschende tegen de goede beginselen van handel- en verkeer. Zoo als het ontwerp nu gewijzigd is, vervalt het schadelijk beginsel, dat aanvankelijk was voorgedragen. Algeheele herziening zou hij voor zich in het algemeen liever gezien hebben, maar de partiële keurt hij toch niet af, mits zij naar een vast stelsel plaats hebbe, en dit is hier het geval. Beter ware het ook, dat de verlaging der regten als tariefswijziging bestanddeel der wet ware geworden, maar het effect van den maatregel is voor den oogenblik toch hetzelfde, en spreker neemt bij die gelegenheid acte: 1°. van de verzekering der regering, dat eene nieuwe uitgave van het tarief zal verschijnen, waarin, nevens de benaming der goederen, de regten staan uitgetrokken, zooals die gedurende het bestaan der twee verschillende tractaten, moeten worden voldaan, (Op de bespoediging dier uitgave dringt hij zeer aan.) en 2°. van de verklaring door den Minister in de Tweede Kamer gegeven, dat bij het vervallen van eenig tractaat, men niet weder tot de verhoogde regten van het tarief van 1845 zal terugkeeren, maar het onderwerp dadelijk bij nieuwe wet regelen.

De MINISTER VAN FINANCIEN gelooft met den vorigen Spr. dat dit ontwerp eene belangrijke schrede voorwaarts is op den weg sedert 1845 hier te lande op het gebied van handelswetgeving gevolgd. Hij geeft toe, dat als men het ontwerp geheel op zich zelf, buiten verband tot onzen geheelen toestand, beschouwt, er dan leemten in aan te wijzen, verbeteringen aan te prijzen zijn en dat bepaaldelijk eene algemeene tariefsherziening alsdan, boven eene partiële, aanbeveling verdient. Maar men is juist door den bestaanden toestand, door de bestaande tractaten niet geheel vrij geweest om te handelen, zoo alsof er geen banden hoegenaamd bestonden. Juist de tractaten stonden eene algemeene eenvormige herziening in den weg, waartoe men eerst later, als de tractaten zullen opgehouden hebben te bestaan, zal kunnen komen. Maar hoezeer een gelijkvormige tariefwetgeving wenschende, betwijfelt hij, of men wat de regten zelven betreft, vooralsnog wel verder zou hebben moeten gaan.

Na eene korte repliek wordt het wetsontwerp met *algemeene* stemmen aangenomen.

6°. Het wetsontwerp, verklarende dat het algemeen nut de ontejgening vordert van perceelen tot uitbreiding van de gemeente Arnhem, wordt zonder beraadslaging met algemeene stemmen aangenomen.

7°. De beraadslagingen worden geopend over het wetsontwerp tot verhooging van het 5de hoofdstuk der Staatsbegrooting en van de begrooting van het bijzonder fonds, vastgesteld bij de wet van 10 Februarij 1844 (Staatsbl. no. 7) over 1854. Dit ontwerp strekt tot het verleenen eener buitengewone geldelijke bijdrage aan de Maatschappij van Weldadigheid.

De heer VAN SWINDEREN zegt, dat dit ontwerp strekt om eene daad van weldadigheid aan de Maatschappij van Weldadigheid te bewijzen. Dergelijk beroep vindt bij het Nederlandsche volk meestal een gunstigen weerklank. Hoezeer hij nu wel verwacht, dat dit beroep ook bij deze kamer een gunstig onthaal zal vinden, moet hij erkennen, dat hij ook met den besten wil er niet in geslaagd is, om op de hoogte der behoeften van de M. te geraken. Dat gebrek aan genoegzame kennis van den staat der M. zal hem weerhouden zijne goedkeuring aan het ontwerp te schenken.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft de bedenkingen beantwoord, waartoe dit ontwerp, hetzij in de afdeelingen, hetzij heden, heeft aanleiding gegeven. Z. Exc. redevoering komt overeen met de inlichtingen door hem reeds vroeger in de Tweede Kamer gegeven.

De heer VAN NISPEN VAN PANNERDEN vestigt de aandacht des Min. daarop, dat bij het onderzoek van dit wets-ontwerp in de afdeelingen aan de leden niet die stukken waren verstrekt, welke, naar het schijnt, aan de andere Kamer zijn gegeven. Hij schrijft daaraan vele der in het verslag voorkomende aanmerkingen toe.

De beraadslagingen zijn daarop gesloten.

In omvrage gebragt is het ontwerp met eene meerderheid van 29 tegen 2 stemmen aangenomen. Tegen de heeren van Eysinga en van Swinderen.

De vergadering is gescheiden tot morgen ochtend ten 11 ure, ter behandeling van het ontwerp tot vaststelling van het Reglement op het beleid der Regering van Ned. Indie.

Luidens het verslag der commissie van rapporteurs nopens het wets-ontwerp tot vaststelling van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie, was deze *belangrijke* en *veelomvattende wetsvoordragt* door 23 leden in de afdeelingen onderzocht en is het der commissie van rapporteurs gebleken, dat men zich algemeen met de strekking van het voorstel kon vereenigen.

De beschouwingen, welke daarover zijn medegedeeld, kwamen voornamelijk hierop neder, dat men, zonder geacht te willen worden ieder ondergeschikt punt bepaaldelijk goed te keuren, nogtans met het stelsel en de hoofdgrondslagen dezer wet zeer wel genoegen kon nemen en daarom ook die verbeteringen, waarvoor het reglement alsnog vatbaar scheen te zijn, over het hoofd wilde zien, opdat het zoo gewigtig onderwerp, waarvan de wettelijke regeling door de Grondwet wordt geboden, niet langer in het onzekere worde gelaten. Immers de laatste halve eeuw is getuige geweest van zoovele verschillende inzigten omtrent het beheer van Neêrlandsch Indie, dat eene definitive regeling der zaak onmisbaar schijnt te zijn, zoowel tot verzekering van de voordeelen, die het bezit der kolonie aan het moederland in de laatste twintig jaren heeft opgeleverd, als ter bevordering van de welvaart en de zedelijke ontwikkeling der inboorlingen. Men was vrij algemeen overtuigd, dat Java niet kan behandeld worden als een Europeesch land, omdat de maatschappelijke toestand in Indie niet rijp is voor de toepassing van vele beginselen, die in Europa een wettig bestaan hebben verkregen en eene nuttige werking kunnen uitoefenen, doch waarvan de strekking voor het Nederlandsch gezag in Indie met niet ligt te achten gevaren gepaard zoude gaan.

Onderscheiden leden hebben niet onopgemerkt gelaten, dat in deze voordragt geene bepalingen omtrent het beheer der *Indische geldmiddelen* voorkomen. Volgens hen wordt de regeling der wijze van beheer en verantwoording dier geldmiddelen door de Grondwet niet minder gebiedend voorgeschreven dan die van het beleid der koloniale regering. Zij hadden dus niet ongaarne gezien, dat in dit reglement ook finantiële bepalingen waren voorgesteld. De meeste leden konden evenwel de reden van het gemis dier voorschriften, naar aanleiding van vroegere overwegingen omtrent dit punt in de Tweede Kamer der Staten-Generaal voorgevallen, billijken.

De verwijzing naar *algemeene verordeningen*, die zoo herhaaldelijk bij een niet gering aantal artikelen van dit reglement geschiedt, heeft ook de aandacht van vele leden meer bijzonder bezig gehouden. Het blijkt uit art. 31, 't welk van de afkondiging dier verordeningen door den Gouverneur-Generaal melding maakt, dat dezelve van zeer onderscheiden aard kunnen zijn, als wordende vastgesteld hetzij bij wet, hetzij bij Koninklijk besluit, hetzij bij ordonnantie van den Indischen gezagvoerder. Volgens art. 59 der Grondwet is *wettelijke* regeling voorgeschreven zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan. Het blijft echter onzeker tot welke categorie de *algemeene verordeningen* zullen behooren naar welke telken reize verwezen wordt. Sommige leden betreurden, dat dit punt zoo onbepaald is gelaten: zij hadden hetzelve gaarne reeds meer bepaald uitgemaakt willen hebben, ook om voor de toekomst alle quaestien af te snijden. Andere leden, welke daarop niet hebben aangedrongen, wenschten evenwel van de Regering te vernemen, of daaromtrent bij haar reeds eenig overzigt of stelsel bestaat naar hetwelk zij zich bij de toepassing denkt te gedragen.

Over het algemeen heeft men zijne tevredenheid uitgedrukt, dat deze voordragt de strekking heeft om langzamerhand en met voorzigtige schreden de ontwikkeling van de vrije teelt tegenover het cultuurstelsel, en van den vrijen arbeid tegenover bezwarende persoonlijke diensten te bevorderen. De noodzakelijkheid om Indie ten behoeve van het moederland productief te houden werd op den voorgrond gesteld. Men wenschte evenwel de weldaden der beschaving aan den Javaan niet te onthouden.

Het verslag bevat vervolgens eenige „vragen en opmerkingen„ *op enkele artikelen*, zooals artt. 7, 29, 31, 39, 44, 55, 75, 110, 115 en 122, waarmede het geheele stuk wordt besloten. Ten aanzien van art. 122 lezen wij het volgende:

De overweging van dit gewigtig artikel, *dat uit de beraadslagingen in de Tweede Kamer als in één oogenblik des tijds opgerezen is*, gaf in ééne afdeeling aanleiding dat men zich eenparig beklaagde over den kennelijken achteruitgang tot het stelsel der concordaten met den Pauselijken Stoel, waarvan deze bepaling de blijken draagt. Men beklaagde zich dat dit artikel, door terug te gaan tot het systeem van concordaten, te kort doet aan het beginsel van gelijkstelling der gezindheden, dat zoowel door de Grondwet als door de wet op de kerkgenootschappen gehuldigd is. Men vreesde dat door die bepaling aan het Hervormde en andere kerkgenootschappen eene afhankelijkheid wordt opgelegd, welke het Roomsch-katholijke, naar den aard van deszelfs inrigting, niet zal ondervinden.

Met het oog op de moeijelijkheden, die vroeger ten aanzien van het bestuur van het Roomsch-katholijke kerkgenootschap zijn gerezen, werd in eene andere afdeeling de vraag geopperd, of er eene overeenkomst bestaat, naar welke dat bestuur is geregeld: en zoo neen, met wien de Regering voornemens is, dienaangaande in overleg te treden? Men verlangde tevens ook met betrekking tot het Hervormde en andere kerkgenootschappen te vernemen, met wien men over eene toekomstige regeling zou kunnen en willen onderhandelen.

Uit de memorie van beantwoording door den Minister van Kolonien op dit verslag ingezonden, blijkt vooreerst, dat het vrij natuurlijk der Regering zeer aangenaam geweest is, te vernemen, dat de leden der Eerste Kamer, die aan het onderzoek van dit wets-ontwerp in de afdeelingen hebben deel genomen, zich algemeen hebben vereenigd met de strekking, en genoegen genomen hebben met het stelsel en de hoofdgrondslagen van het voorgedragen reglement.

De redenen waarom geene bepalingen betreffende het beheer der Indische geldmiddelen worden aangetroffen, zijn bij de behandeling van dit onderwerp in de Tweede Kamer der Staten-Generaal uiteengezet; de Regering vleit zich dat die redenen ook door de leden der Eerste Kamer zullen worden gebillijkt, en herhaalt ook thans de verzekering, dat de aanbieding van de wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen ter uitvoering van de laatste alinea van art. 60 der Grondwet, zooveel mogelijk zal worden bespoedigd.

Het zou aan moeijelijkheid onderhevig zijn geweest, om bij elke gelegenheid waar in het regeringsreglement gesproken wordt van *algemeene verordeningen*, en dus voor elk speciaal geval, a priori te bepalen, tot welke categorie de te maken verordening zal behooren. De met de Tweede Kamer gewisselde stukken bewijzen, dat men de bepaalde aanwijzing, aan *wien* de vaststelling der *algemeene verordeningen* is opgedragen, in het regeringsreglement heeft willen vermijden, met het doel om moeijelijke, bij de toepassing opkomende bezwaren te voorkomen. Het zou ook niet mogelijk zijn geweest voor de toekomst alle quaestien af te snijden, omdat toch de laatste alinea van art. 59 der Grondwet steeds, hoezeer dan ook slechts in de daarbij voorziene gevallen, van toepassing zal zijn. Overigens meent de Regering te mogen verwijzen tot de artt. 20 en 21 van het regeringsreglement, alwaar de gevallen zijn aangewezen, waarin de Gouverneur-Generaal tot het vaststellen van algemeene verordeningen bevoegd is. De medewerking van de wetgevende magt in Nederland wordt vereischt voor de onderwerpen door de Grondwet, het regeringsreglement of eenige andere speciale wet bepaaldelijk aangewezen, zoomede in de gevallen bij de laatste alinea van art. 59 der Grondwet voorzien. In alle andere gevallen zal de regeling geschieden bij Koninklijk besluit.

Het strookt geheel met de bedoelingen der Regering, dat aan de inlandsche bevolking de weldaden der beschaving niet zullen worden onthouden. Dat er voor de materiële welvaart der ingezetenen van Nederlandsch Indie nog veel te doen overblijft, zal de Regering niet tegenspreken, doch zij meent tevens, dat daarvoor reeds veel gedaan is, en nog gedaan wordt, en gelooft te dezen opzigte met vertrouwen te mogen verwijzen naar de jaarlijksche algemeene verslagen wegens het beheer en den toestand van Nederlandsch Indie, ten bewijze dat zij de bevordering van al hetgeen tot welvaart der bevolking strekken kan, en dus ook de twee in het verslag aangeduide punten, niet uit het oog verliest. Overigens geeft zij gaarne de verzekering, dat dit onderwerp hare aandacht voortdurend in hooge mate zal gaande houden.

Eindelijk kan de Regering het alleen aan eene verkeerde opvatting toeschrijven, wanneer art. 122 van het reglement wordt beschouwd als opleverende een bewijs van teruggang tot het systeem der concordaten. Dit ligt volstrekt niet in hare bedoelingen, en zij kan ook niet toestemmen dat dit artikel aan het Hervormde en andere kerkgenootschappen eene afhankelijkheid oplegt, welke het Roomsch-katholijke niet zal ondervinden. Zoowel in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, als bij de beraadslagingen van den 8sten dezer maand, is door de Regering duidelijk verklaard, dat zij zich niet wenscht te mengen in de inwendige inrigting van de Kerk, en dat zij in haar toezigt niet verder wil gaan dan met hare pligten overeenkomt. Art. 122 gaat *uit van hetzelfde denkbeeld* als art. 1 der wet op de kerkgenootschappen, en heeft *dezelfde strekking* als de laatste alinea van dat artikel.

Eene overeenkomst, naar welke het bestuur van het Roomsch-Katholijk kerkgenootschap in Indie is geregeld, bestaat niet; maar in 1847 zijn door den Koning, ter voorkoming van moeijelijkheden, eenige bepalingen daargesteld, daarop nederkomende, dat de kerkelijke benoeming, of het verleenen der kerkwettige bevoegdheid om in eenen bepaalden kring het heilig dienstwerk te verrigten, in één woord, de aanwijzing der standplaatsen van de Roomsch

katholijke geestelijke in Indie, is overgelaten aan den Roomsch-katholijken kerkvoogd aldaar; dat echter de geestelijke geen gebruik kan maken van de hem verleende kerkelijke jurisdictie, zonder eene uitdrukkelijke toelating van den Gouverneur-Generaal, en zonder dat het bevel tot erkenning van den kerkelijk benoemde door hem gegeven zij aan het burgerlijk bestuur der aangewezen standplaats; dat die toelating niet anders zal worden geweigerd dan wanneer die gevaarlijk zou zijn voor orde en rust en strijdig met de aangenomen regeringsbeginselen. Deze regeling heeft tot nu toe goed gewerkt en er bestaat geene reden bij de Regering om daarin eenige verandering te brengen.

Wat het Protestantsch kerkgenootschap betreft, is, zoo als reeds in de Tweede Kamer is medegedeeld, een onderzoek aanhanging, nopens de vraag of, en zoo ja welke veranderingen de bestaande organisatie behoort te ondergaan. Wanneer de overweging omtrent de verschillende te dezen aanzien geopperde meeningen zullen zijn afgeloopen, zal omtrent die zaak eene beslissing kunnen worden genomen; eene toekomstige regeling zal dus worden tot stand gebragt na voorafgaand overleg met het bestuur van het betrokken kerkgenootschap.

's Gravenhage, 30 Augustus.

Z. M. heeft benoemd tot burgem. der gemeenten ontstaan door de vereeniging van gemeenten in Noordholland bij de wetten van 13 April 1854 (*Staatsblad* no. 32 tot en met 36), van Nieuwer-Amstel mr. B. J. F. Marcus; van Beets G. H. Bast; van Leymuiden J. van Beusekom; van Avenhorn P. Spaans Jzn; en van Heerhugowaard D. de Boer.

Z. M. heeft, in plaats van wijlen den heer M. H. Conrad, benoemd den hoofdingenieur van den Waterstaat H. F. Fijnje van Salverda, tot lid der commissie tot nader onderzoek der verbetering van de uitwatering der Geldersche vallei.

Volgens den *Echo Universel* zou de heer Dudleij Mann, onder-secretaris van staat bij het kabinet van Washington, dezer dagen te Parijs aangekomen, den heer Belmont, zaakgelastigde van Noord-Amerika bij ons Hof, ontboden hebben, om nieuwe instructiën betrekkelijk de zaak van den heer Gibson te ontvangen. De heer Mann zou over de wijze, waarop de heer Belmont tot dus ver de zaak had behandeld, niet tevreden zijn, omdat hij niet letterlijk zijne instructien had gevolgd, die strekten «om «eene volledige en spoedige schadeloosstelling te erlangen «voor de beleedigingen (sic) aangedaan door de autoriteiten van N. Indië.» Altijd volgens den *Echo* zou tevens aan twee schepen van het eskader van den commodore Perrij het bevel zijn gezonden, om, in afwachting van nadere bevelen, in de wateren van den Indischen Archipel te blijven kruisen.

* De heer Staatsraad commissaris des Konings dezer provincie, die voornemens was morgen zijne inspectiereis in een gedeelte dezer provincie, en wel te Gouda en omstreken, voort te zetten, heeft, uithoofde van bijzondere omstandigheden, voorloopig van die reis afgezien.

* Donderdag den 31 Aug. aanst. zal aan het hôtel Nieuw Oosteinde, bij het station van den spoorweg, in de nabijheid van het 's Gravenhaagsche bosch, onder directie van den heer J. J. van der Pijl, restaurateur te 's Gravenhage, plaats hebben een rozenfeest, dat zal worden gevolgd door een groot kinder-bal, onder directie van den balletmeester J. Gaillard, met Tombola. Ook zal door den heer de Linski worden gehouden: eene séance physique, op de wijze van den Vicomte Alfred de Caston. Gedurende den avond zal de tuin prachtig geïllumineerd worden. De entrée zal slechts 25 cents zijn, geheel in vertering, of goed voor een lot in de Tombola.

Dezer dagen is aan verscheidene militairen van het koloniaal werfdepôt, van regeringswege, vergunning verleend tot het aannemen en dragen van den gedenkpenning, door den Koning van Pruissen ingesteld, voor getrouwe werkelijke krijgsdienst in 1848 en 1849, en van de Badensche medaille, aan al diegenen uitgereikt, welke de veldtogten in het groothertogdom Baden in 1849 hebben bijgewoond.

Den 27 Sept. a. s., des morgens ten 10 ure, zal de zevende verkooping van gronden in den Haarlemmermeerpolder voor het grootste gedeelte gelegen nabij de gemeente Lisse, plaats hebben.

Wij hebben in een onzer vorige Nis. gemeld, dat de Belgische regering de nationale vlag weigerde aan een Russisch schip, dat door Engeland prijs gemaakt, door de Engelsche admiraliteit in 't openbaar geveild en door een handelshuis te Ostende gekocht was, alsmede dat de handelsstand in Belgie die weigering niet regtmatig en billijk vond. Wij hebben eenige redenen opgegeven, waardoor men de verkeerde zienswijze des Ministers trachtte te bewijzen. Zie hier wat men nog verder dienaangaande aanvoert:

Het hoofdpunt, dat in deze zaak alleen geldig is, bestaat in de vraag: «Is de prijs, door eene oorlogvoerende mogendheid op den vijand gemaakt, haar wettig eigendom? Zoo ja, dan mag hij gewisselijk dat eigendom ook aan derden verkoopen. «Het Belgische gouvernement behoort bij gevolg het bezit van schepen, door de Engelschen op de Russen genomen, als *eigendom* van Belgie, 't zij door koop, 't zij op eenige andere wijze, verkregen, te eerbiedigen en te beschermen, omdat, volgens het volkenregt, de prijsmaking dier vaartuigen door de Engelschen aan deze het eigendomsregt daarvan schonk. Het Romeinsche regt zegt: «Goederen, die door verkoop van vijanden op anderen overgaan, op welke plaats zij zich ook bevinden, blijven het eigendom van den kooper en de voormalige eigenaar kan ze niet terug eischen, vond hij ze ook in een neutraal, ja zelfs in zijn eigen land.»

Volgens dat regt dus zou zelfs in Rusland een Russisch schip, verkocht door Engeland aan een Belg, geëerbiedigd behooren te worden.

En bovendien, als de Belgische regering, door de weigering der nationale vlag aan een Russisch schip, door Engeland prijs gemaakt en daarna aan een Belg verkocht, en dus Belgisch eigendom geworden, aan de Russische regering eene welgevallige daad verrigt, even zeker is het, dat zij daardoor Engeland krenkt in zijne regten.

(*U. Ct.*)

De bevelhebbers van de vereenigde Engelsche en Fransche zeemagt in de Witte zee hebben den 12 dezer ter kennisse gebragt, dat de havens in de Witte zee, zoowel die van Archangel en Onega als van anderen, alsmede de reeden, enz. in diezelfde zee, van kaap Swiatoi Nos af tot aan de kaap Kanin, gerekend van dien dag, in staat van blokkade zijn verklaard; dat aan de neutrale schepen, die in deze geblokkeerde havens liggen, een termijn van vijftien dagen is gegund, om hunne ladingen in te nemen en te vertrekken, zullende al de schepen, welke na dien termijn niet vertrokken zijn, genomen kunnen worden; — dat de handel tusschen de boeren van Finmarken en de bewoners van de kusten der Witte zee geen belemmering zal ondervinden; — dat de gouverneur van Archangel verzocht wordt om van deze blokkade aan de consuls der onzijdige mogendheden in al de havens der Witte zee kennis te geven; en dat een termijn van 24 uren, na de uitvaardiging van bovengenoemde kennisgeving, gesteld is tot het ontvangen van een antwoord van den gouverneur van Archangel, waarin te kennen wordt gegeven, dat het berigt der blokkade van al de havens in de Witte zee door hem is geworden.

(*N. R. C.*)

Wij vernemen met genoegen, zegt *de Leeuwarder Courant*, dat het berigt, voorkomende in *de Utrechtsche Courant* en door ons en ook door andere dagbladen daaruit overgenomen, volgens hetwelk door de Hooge Regering *geene* concessie voor den Noordelijken spoorweg zoude worden verleend, zoo in het daartoe strekkende plan de lijn van Arnhem naar Groningen, over Zwolle en Assen, niet werd opgenomen, geheel verzonnen is. Er is door de Hooge Regering, naar wij vernemen, nog geene beslissing hoegenaamd genomen omtrent de verschillende aanvragen tot concessie voor het aanleggen van eenen Noordelijken spoorweg, maar men zegt, dat de zaak thans in rijpe overweging is, zoodat men welligt binnen korten tijd eene beslissing in deze gewigtige zaak te gemoet kan zien.

Vlissingen, 28 Aug. Eergisteren is de ministeriële aanschrijving alhier gearriveerd, dat Zr. Ms. fregat *de Ruijter* bestemd is om, zoodra mogelijk, den nieuwen eerstdaags te benoemen kommandant der zeemagt in N. Oost-Indië, naar zijne bestemming over te brengen, en den vice-admiraal v. d. Plaat, die dan in die kolonien zal gefungeerd hebben, terug te voeren. Men verzekert, dat de vlag-officier, die voor opgemeld kommando bestemd wordt, de schout-bij-nacht Bouricius, directeur en kommandant te Willemsoord, is. Gisteren is op het fregatschip *de Ruijter* reeds de maat genomen om voor den kommandant van het schip, door verlenging der campagne, eene bovenkajuit te timmeren, dewijl de eigenlijke kajuit voor de hooge passagiers bestemd zal zijn.

\# \# **Aalten**, 28 Augustus. Na afgelegd examen is tot Gouvernements-Landmeter in de Hollandsche-Afrikaansche Republiek benoemd: de heer P. Justus Siedenburg, thans landmeter alhier.

— Niet alleen, dat de zucht tot landverhuizing naar Noord-Amerika eene groote massa menschen uit Aalten zelve, alsmede uit de omstreken, wederom in dit jaar heeft doen besluiten hunne woonplaats en het vaderland te verlaten, waarvan eenigen zelfs een aanzienlijk vermogen met zich voerden; maar nu voegt zich hierbij ook de zucht om naar den Zuidelijken uithoek van Afrika te gaan wonen als landbouwers, en wel in de Transvaalsche Republiek aldaar, of in de Oranje rivier-Vrijstaat. Binnen weinige dagen gaat zich daarheen begeven eene geachte gegoede familie van hier.

Per Telegraaf.

Dantzig, Dingsdag 29 Augustus. Admiraal Napier is naar Kopenhagen vertrokken, alwaar hij waarschijnlijk nu reeds zal zijn aangekomen.

Nyborg, Dingsdag 29 Augustus. Gisteren namiddag is kommodore Grey met vier linieschepen en een stoomschip door den Belt gestevend.

Konstantinopel, 20 Augustus. De hertog van Cambridge is ziek. Zijne ongesteldheid is echter niet zorgwekkend, en alleen een gevolg van de zware vermoeijenissen eener reis naar Varna, bij welke gelegenheid hij aan eene brandende hitte en de felle zonnestralen blootgesteld is geweest.

Stockholm, Maandag 28 Aug. Men verzekert dat generaal Baraguay d'Hilliers aan den Koning van Zweden het aanbod heeft gedaan, van 14 millioen francs, gedurende de eerste maand, en 7 millioen gedurende de volgende maanden, als toelage bij de oorlogskosten, ingeval Zweden zich met de westersche mogendheden tegen Rusland verbindt.

Londen, Woensdag 30 Augustus (2 ure). Consols op [illegible] $95\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{4}$, 25; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 72 [illegible]; Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Sardinie 5 pct. $87\frac{1}{4}$ [illegible]; Spanje binnenl. 3 pct. $37\frac{3}{4}$, 38; dito 1 pct. $18\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; dito Certific. $4\frac{3}{4}$, $5\frac{1}{4}$; dito Passive $3\frac{3}{4}$, 4; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 87 [illegible]; dito 5 pct. 100; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 62; dito 4 pct. 94; Turksche leening $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$.

— Tarwe onveranderd.

Liverpool, Woensdag 30 Augustus. Heden zijn ter markt 8000 balen katoen omgezet. Prijs $\frac{1}{8}$ hooger.

224ste Nederlandsche Staats-Loterij.

3e LIJST. 2e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

N°. 19799 *f* 5000; N°. 8815 *f* 1250; N°. 2068, 458 en 3152 ieder *f* 1000.

Advertentien.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY *zijn het beste thans bekende geneesmiddel, hetwelk in de Nederlanden verkocht wordt.* De bestanddeelen, waaruit zij zijn zamengesteld, zijn zoo onschadelijk, dat zij bij het zwakste gestel, zonder aarzelen kunnen genomen worden. Ook voor diegenen welke aan de beterhand zijn, doen zij goede diensten, dewijl zij uitsluitend zijn zamengesteld uit genezende kruiden, de uitvinding van iemand die er zijn werk van gemaakt heeft de kwalen waaraan de maatschappij onderhevig is te verzachten. Zij behooren dus, en verdienen met geestdrift toegejuicht te worden, daar zij aan eene behoefte voldoen, die men sedert lang in dit land gevoeld heeft.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.[illegible], *f* 20,50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.[illegible], *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij J. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam; bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. STRAMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement. (570)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 30 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	61 3/16 1/16	*Hope* 1798/1816	5	102 ½ [illegible]
Dito Certificat.	3	72⅝ 5/8 3/8	Dito 1828/1829	5	102⅝ [illegible]
Dito dito	4	91 3/16 91	Cert. 1831/1838	5	84½
O. I. Leening.	4	90 9/16	Dito Dito	4½	
Amort. Syndic.	3½	89⅜	Dito *Hope*	4	79⅛
Hand.-Maats.	4½		Dito *Stieglitz*	4	78⅛
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	77 ¼
Certificaten	2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild.*	2½	49	Certific. dito	6	
Frankrijk.					
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	18¼ ½	Obligatien	4	69¾
Dito Buitenl.	3	38			
D° Binnenl. ⁶/m.	3	82½ 3⅛	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		5 1/16 (2 13/16	Metalliek	5	70 [illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	79 [illegible]
Portugal.			Dito letter B	5	79 [illegible]
Londen nieuwe.	5	37⅛ ¼	Dito 1847	2½	35 11/[illegible]
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	35 [illegible]

Philad., Bank-act. $3\frac{3}{8}$; Mexic., te Lond. 3 pct. 23 [illegible] dito Onh. $23\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$.

Ten gevolge van veel kooporders welke in meest alle [illegible] werden geeffectueerd op de hoogere buitenl. noteeringen [illegible] markt buitengewoon levendig en zeer willig. Alleenlijk in [illegible] nenl. fondsen sluit dezelve weder onveranderd door het be[illegible] stelligen van veel verkooporders in Integr. en 4 pct.

FRANKFORT, Dingsdag 29 Augustus. Met. 5 pct. [illegible] Spanje binnenl. 3 pct. $31\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $17\frac{13}{16}$.

PARIJS, Dingsdag 29 Augustus. Fr. 3 pct. 73.[illegible] binn. 3 pct. $31\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $17\frac{7}{8}$.

WEENEN, Dingsdag 29 Augustus. N. Metall. [illegible] dito Lett. B. $95\frac{1}{2}$; N. Leen. $93\frac{1}{2}$; Bankactien 1276 [illegible] Londen 11.23; dito op Parijs 137; Zilver $18\frac{1}{4}$.

Er zijn aanzienlijke inkoopen gedaan in Loten [illegible]

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Graven[hage]